

Protocol medicijnverstrekking en medisch handelen

Inleiding

In het kader van de invoering van Passend Onderwijs is de complexiteit van de medische zorg van leerlingen alleen maar groter geworden.

De zorgplicht is een resultaatsverplichting voor schoolbesturen om een passend onderwijszorgaanbod te leveren voor alle leerlingen. Dit betekent dat alle leerlingen met een behoefte aan extra ondersteuning in het onderwijs een passende plaats en passende ondersteuning krijgen.

Dit kan, in het geval een leerling medische ondersteuning nodig heeft, door het inkopen van verpleegkundige zorg of scholing van leerkrachten. Het is belangrijk dat op directie / bestuurlijk niveau duidelijkheid is over het omgaan met voorbehouden en risicovolle handelingen in de school. Het kennen van de juiste wettelijke kaders omtrent deze handelingen in een school is belangrijk. Daarnaast is de school (als instelling) verplicht kwaliteit te leveren en garant te staan voor verantwoorde zorg. In de Kwaliteitswet voor instellingen (school is ook een instelling) wordt verwacht dat een directie / bestuur hierin haar verantwoordelijkheid neemt en op haar verantwoordelijkheden kan worden aangesproken.

Voorbehouden handelingen

Protocol medicijnverstrekking en voorbehouden handelingen

Voorbehouden handelingen

Het gaat om handelingen die alleen door een BIG-geregistreeerde beroepsbeoefenaar bv. een arts of verpleegkundige uitgeoefend mag worden. De wet BIG (Beroepen Individuele Gezondheidszorg) heeft tot doel:

- de kwaliteit van de beroepsuitoefening van de individuele gezondheidszorg te bevorderen en te bewaken.
- de patiënt te beschermen tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen.

Bij onzorgvuldig handelen door een BIG geregistreeerde beroepsbeoefenaar wordt de tuchtwet toegepast. Het gaat om de volgende handelingen:

- Injecteren
- Katheteriseren van de blaas
- Het inbrengen van een neus/maagsonde Inbrengen van een gastronomiekatheter Inbrengen van een supra-pubische-katheter.

Dit betekent dat een leerkracht op school nooit een voorbehouden handeling mag uitvoeren tenzij de volgende vijf regels strikt nageleefd worden:

1. er moet een schriftelijk en ondertekend uitvoeringsverzoek van de behandelend arts zijn waarin omschreven is:
 - a. aan wie hij de opdracht tot handelen geeft.
 - b. wie de scholing gaat geven (bv een MBO instelling, of een verpleegkundige die hiervoor geautoriseerd is) en wie de jaarlijkse toetsing van bevoegd- en bekwaamheid afneemt bij de geschoolde leerkracht.
2. De voorbehouden handeling moet door de leerkracht ten minste eenmaal goed en geheel zelfstandig onder toezicht van een arts of daartoe aangewezen verpleegkundige zijn uitgevoerd.
3. De leerkracht die bevoegd en bekwaam is gemaakt moet beschikken over een schriftelijke bekwaamheidsverklaring.
4. De uit te voeren voorbehouden handeling moet altijd volgens protocol uitgevoerd worden.
5. Er moet schriftelijke toestemming zijn van ouders om voorbehouden handeling bij hun zoon of dochter op school te laten uitvoeren.

Bij onzorgvuldig handelen door een leerkracht wordt het strafrecht / civiel recht toegepast.

Risicovolle handelingen:

- Het verstrekken van medicijnen via de vernevelaar.
- Het toedienen van zuurstof in acute situaties.
- Het toedienen van zuurstof.
- Het verzorgen van een tracheawond.
- Het geven van sondevoeding in bulk of via voedingspomp.
- Het toedienen van klysma's en rectioles.
- Het manueel verwijderen van faeces.
- Uitzuigen van slijm in keel- en mondgebied.

Deze handelingen worden in principe op dezelfde wijze benaderd als de voorbehouden handelingen.

Overige handelingen

Het gaat hier om handelingen die betrekking hebben op veel verzorgende handelingen. Men dient in deze situatie zorgvuldig te handelen middels een protocol. Bv medicijnprotocol, tilprotocol.

Een aantal praktijkvoorbeelden:

- Katheteriseren jongen of meisje: voorbehouden handeling. De behandelend arts doet dit zelf; of in opdracht van de arts kan de leerkracht bevoegd en bekwaam worden gemaakt en handelen volgens het protocol. Anders zorg inkopen op school.
- Gebruik epipen: voorbehouden handeling. De behandelend arts doet dit zelf of in opdracht van de arts kan de leerkracht bevoegd en bekwaam worden gemaakt en handelen volgens het protocol. Omdat het hier om een noodsituatie gaat is uiteindelijk iedereen verplicht deze injectie toe te dienen die op de hoogte is als een leerling een epipen gebruikt. Bij niet te hulp schieten kan nalatig handelen aangerekend worden.
- Medicijnen toedienen op school: overige handeling. Naast een instructie van een verpleegkundige over toedieningwijze, werking en bijwerking van het medicijn kan de leerkracht het toedienen volgens het protocol. Er dient een afsluitbaar kastje te zijn met de medicijnverpakking en etiket op naam, en bijsluiters.
- Toedienen stesolid bij een epileptisch insult: risicovolle handeling. Na een instructie van een verpleegkundige en kennis over werking en bijwerkingen van het medicijn kan de leerkracht stesolid in noodgevallen volgens protocol toedienen.
- Stomaverzorging: overige handeling. Na kennis over ziektebeeld en een instructie van bijv. een incontinentieverpleegkundige kan de leerkracht de stoma volgens protocol verzorgen.
- Bloedsuiker prikken bij kind die dit nog niet zelfstandig kan: risicovolle handeling. Na kennis over diabetes, en instructie van een verpleegkundige, kan de leerkracht volgens protocol bloedsuiker prikken en interpreteren. Afhankelijk van de zelfredzaamheid van het kind kan het kind zelf onder toezicht van de leerkracht een bloedsuiker prikken en interpreteren. Dit kan in overleg met de diabetesverpleegkundige afgestemd worden.
- Insuline toedienen met pen of via een insuliepomp bij een kind die dit nog niet zelfstandig kan: voorbehouden handeling. De behandelend arts doet dit zelf; of in opdracht van de arts kan de leerkracht bevoegd en bekwaam worden gemaakt en handelen volgens het protocol. Beter is: ouders te laten injecteren of zorg inkopen op school. Afhankelijk van de zelfredzaamheid van het kind kan het kind zelf onder toezicht van de leerkracht met behulp van een protocol op maat insuline toedienen. Dit kan in overleg met de diabetesverpleegkundige afgestemd worden.

Let op: Het overdragen van kennis en instructie bij een voorbehouden of risicovolle handeling door alleen ouders is nooit rechtsgeldig voor de school! Er dient aan de vijf regels gehouden te worden.

Medicijnverstrekking (oraal) op school

Het verantwoord uitzetten, uitdelen en toedienen van medicijnen is essentieel voor een goede en veilige zorg voor een leerling die nog niet zelfstandig medicijnen in kan nemen.

Het uitdelen van medicatie valt onder de wet BIG (Beroepen Individuele Gezondheidszorg). Het gaat om handelingen die alleen door een BIG-geregistreerde beroepsbeoefenaar bv. een arts of verpleegkundige uitgeoefend mag worden.

De wet BIG heeft tot doel:

- de kwaliteit van de beroepsuitoefening van de individuele gezondheidszorg te
- bevorderen en te bewaken
- de patiënt te beschermen tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen.

Bij het geven van medicijnen gaat het om een zorgvuldige handeling waarvoor de leerkracht deskundig en bekwaam moet zijn. Dit kan door het onderstaand protocol juist te hanteren.

NB. In dit kader worden aspirines en vergelijkbare pijnstillers gelijkgesteld aan medicijnen!

Vorbereiding

Zorg dat het medicijn in een afsluitbaar kastje of in koelkast (4-8graden) met slotje opgeborgen is.

Zorg dat:

- het medicijn in de originele verpakking zit;
- op het etiket vermeld staat: de naam van het kind, soort medicijn, dosering en tijdstip van toediening;
- er altijd een bijsluiter van het medicijn aanwezig is.

Laat u informeren over de ziekte/ indicatie voor het medicijn toegediend moet worden. Zorg dat u goed op de hoogte bent van de werking en bijwerkingen van het medicijn.

Laat ouders een “aanvraag medicijnverstrekking” invullen en ondertekenen. Een medicijninstructie over de toedieningwijze (oraal, gemalen, in vla etc.) kan door de ouders of door een deskundig ondersteuner gegeven worden.

Zorg dat er een medicijn - aftekenlijst met de juiste gegevens aanwezig is.

Leg schriftelijk vast:

- wie voor nieuwe medicatie zorgt
- wie de houdbaarheidsdatum van de medicijnen in de gaten houdt wie nieuwe leerkrachten instrueert
- wie bij wijziging van dosering of wijziging medicijn alles opnieuw vastlegt.

Uitvoering

1. Zorg dat het uitzetten van het medicijn in een rustige omgeving met voldoende licht gebeurt.
2. Controleer bij het uitzetten:
 - a. de naam van de leerling
 - b. naam van het medicijn
 - c. juiste sterkte van het medicijn
 - d. -juiste dosering
 - e. het juiste bedieningstijdstip
 - f. de vervaldatum
3. Geef de leerling in een rustige ruimte het medicijn volgens de toedieningwijze zoals wordt geadviseerd in de bijsluiter. Let altijd op de algemene gezondheidstoestand van de leerling. Bij twijfel over de gezondheidstoestand van de leerling is het verstandig geen medicijnen te geven, maar eerst contact met de ouders / leidinggevende / arts op te nemen waarna u verder handelt.
4. Beschrijf op de medicatie - aftekenlijst hoe u gehandeld heeft.
5. Teken met een handtekening op de medicijn – aftekenlijst dat het medicijn gegeven is.
6. Sluit het kastje af.

Nazorg

Let na het geven van het medicijn op bijwerkingen of andere reacties van een leerling en noteer deze op de medicijnlijst zodat ze doorgegeven kunnen worden aan ouders en aan de arts. Bijv. heeft de leerling nog pijn ondanks de gegeven pijnmedicatie, reageert de leerling voldoende ontspannen na inname van een spierontspannend medicijn?

Registratie toedienen van het medicijn (naam) bij (naam leerling)

Persoonlijke gegevens :

Naam :
Geboren :
Adres :
Tel :
Diagnose :

In geval van nood contact opnemen met

Ouders thuis :
Mobiel vader / moeder :
Werk vader :
Werk moeder :

Naam en telefoonnummer behandelend arts

Kinderarts :
Huisarts :

Naam en toediening van het medicijn

Medicatie :
Het medicijn wordt gebruikt bij :
(zie bijlage)

Dagelijkse onderhoudsdosering :

Uitvoering

De docent of klassenassistent dient de medicatie om uur toe aan en tekent na toediening de medicijnlijst af.

Wijze van bewaren.

Het medicijn wordt in de verpakking met een bijsluiter bewaard in een medicijnkastje met slot.

Kwartaal controle op vervaldatum van de medicijnen.

Door (naam en functie)

Bij dit persoonlijk protocol hoort in het leerlingdossier de volgende bijlage:

Inge vulde en ondertekend formulier "aanvraag medicijnverstrekking" door de ouder(s)/verzorger(s).

Medicijn aftekenlijst

Maand / Jaar

Naam en dosering en tijdstip medicatie:

Aanvullen van nieuwe medicijnen en kwartaalcontrole door (naam) op (datum)

<i>Datum en tijdstip(noteren)</i>	<i>Naam en dosering</i>	<i>Wie heeft gegeven</i>
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		
29		
30		
31		

Beschrijving en werking van het medicijn

Indicatie:

Werkings:

Toedieningsvormen:

Bijwerkingen:

Bewaaradvies.

Protocol dagelijks toedienen van het medicijn bij (naam leerling)

Persoonlijke gegevens

Naam :
Geboren :
Adres :
Tel :
Diagnose :

In geval van nood contact opnemen met

Ouders thuis :
Mobiel vader/moeder:
Werk vader/moeder :

Naam en telefoonnummer behandelend arts

Kinderarts :
Huisarts :

Naam en toediening van het medicijn:

Zie verder de bijlage

Dagelijkse onderhoudsdosering:

(Vermelding van de tijden van toediening)

Uitvoering

De docent/klassenassistent dient de medicatie om ...:.. uur toe

Wijze van bewaren:

Kwartaalcontrole op vervaldatum van de medicijnen.

Door :
Functie :

Ondergetekende, ouder(s)/verzorger(s) van (naam leerling), geeft hiermee aan de school c.q. de leerkracht die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van bovengenoemde medicijnen:

De ouder(s)/verzorger(s) verklaart volledig verantwoordelijk en aansprakelijk te zijn en te blijven voor eventuele nadelige gevolgen van de toediening van medicijnen voor het kind.

Naam ouder:

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Medicijninstructie

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op (datum) door:

Naam:

Functie:

aan

Naam:

Functie:

Van:

Bij dit persoonlijk plan horen in het leerling-dossier de volgende bijlagen:

- Verklaring of toestemming tot medicijnverstrekking door de ouders.
- Werking en bijwerkingen van het medicijn dat toegediend wordt.

Dit betekent dat een leerkracht op school nooit een voorbehouden handeling mag uitvoeren tenzij de volgende vijf regels strikt nageleefd worden:

1. er moet een schriftelijk en ondertekend uitvoeringsverzoek van de behandelend arts zijn waarin omschreven is:
 - a. aan wie hij de opdracht tot handelen geeft.
 - b. wie de scholing gaat geven (bv een MBO instelling, of een verpleegkundige die hiervoor geautoriseerd is) en wie de jaarlijkse toetsing van bevoegd- en bekwaamheid afneemt bij de geschoolde leerkracht.
2. De voorbehouden handeling moet door de leerkracht ten minste eenmaal goed en geheel zelfstandig onder toezicht van een arts of daartoe aangewezen verpleegkundige zijn uitgevoerd.
3. De leerkracht die bevoegd en bekwaam is gemaakt moet beschikken over een schriftelijke bekwaamheidsverklaring.
4. De uit te voeren voorbehouden handeling moet altijd volgens protocol uitgevoerd worden.
5. Er moet schriftelijke toestemming zijn van ouders om voorbehouden handeling bij hun zoon of dochter op school te laten uitvoeren.

Bij onzorgvuldig handelen door een leerkracht wordt het strafrecht / civiel recht toegepast.